

„KOLEJ NA PTTK!” RÓŻNORODNOŚĆ KRAJOBRAZÓW ŚWIATA

DAGMARA NIEWIADOMSKA KL. VII B

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 9 W RZESZOWIE

Fiordem nazywamy rozgałęzioną, stromą wyciągniętą w głąb kraju głęboką zatokę. Jego strome brzegi powstały poprzez zalanie żłobów i dolin polodowcowych. Fiordy najczęściej występują w krajach skandynawskich, w niektórych rejonach Ameryki Północnej i Południowej oraz na Grenlandii i w Nowej Zelandii. Za najpiękniejsze na świecie uznaje się fiordy w Norwegii.

Atrakcją regionu fjordów w Norwegii jest linia kolejowa **Flamsbana**. Jest to bardzo stromy fragment odnogi kolei łączącej Oslo z Bergen, łączy miejscowości Myrdal oraz Flam i przebiega wzdłuż fiordu Sognefjord, który jest drugim najdłuższym fiordem na świecie, i najdłuższym w Europie.

KRAJOBRAZ FIORDÓW

Wrzosowisko jest to swego rodzaju łąka, która jest porośnięta wielokolorowymi wrzosami oraz roślinami wrzosopodobnymi. W Europie występują wrzosowiska atlantyckie, bo rosną w wilgotnym klimacie wzdłuż wybrzeża Atlantyku. Najwięcej jest ich w Szkocji, bo zajmują tam ponad 1/4 powierzchni kraju.

Przez szkockie wrzosowiska jeździ pociąg **The Royal Scotsman**. Jest to luksusowy pociąg, wyjeżdżający z Edynburga, który zaczął przewozić turystów w 1985 r. Odwiedza przeróżne zabytki i mija różne krajobrazy (głównie wrzosowiska), a także raz w roku przez 7 nocy można objechać nim całą Wielką Brytanię.

KRAJOBRAZ SZKOCKICH WRZOSOWISK

Alpy to największy łańcuch górski Europy. Najwyższym szczytem Alp jest Mount Blanc, którego wysokość wynosi 4810 m. n.p.m., a powierzchnia całego łańcucha górskiego wynosi 220 tys. km.2. Jego poszczególne części leżą w takich krajach europejskich, jak: Niemcy, Słowenia, Włochy, Francja, Lichtenstein, Szwajcaria i Austria.

Szwajcarskie Alpy można przejechać panoramicznym pociągiem **Ekspres Lodowcowy**, który nazywany jest najwolniejszym ekspresem świata, bo cała podróż (291 km) zajmuje w sumie aż 8 godzin. Ale za to widoki mijane po drodze są fantastyczne, aż do samego końca trasy, gdy oczom podróżnych ukazuje się znany alpejski szczyt Matterhorn.

KRAJOBRAZ ALPEJSKI

Serbskie lasy bukowe zgłoszone zostały na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, w ramach obszaru prastarych i nietkniętych lasów bukowych Karpat i innych regionów Europy. Takie czyste lasy bukowe rosną już tylko w Europie i jest to najważniejszy i największy ekosystem lasów liściastych na półkuli północnej.

Przez tereny lasów przebiega trasa **Szargańskiej Ósemki** – czyli jednej z największej atrakcji Serbii. Trasa ma ponad 16-kilometrów i pokonuje ok. 250 metrów różnicy poziomów. W najbardziej stromym miejscu kolejka wspina się pod kątem 18%. Nazwa kolejki pochodzi od kształtu linii kolejowej, która układa się w ósemkę. Trasa prowadzi przez 22 tunele i 5 mostów, z których najdłuższy ma 50 m. długości.

KRAJOBRAZ LASÓW BUKOWYCH SERBII

Tajga syberyjska leży w północnej części Rosji i jest to obszar, na którym rosną lasy iglaste. Tajga syberyjska jest częścią tajgi Eurazji, która rozciąga się 9000 km od półwyspu Skandynawskiego do Oceanu Spokojnego. W większości terenu występuje wieczna zmarzlina, czyli grunt nawet latem rozmarza tylko do ok. 1 metra głębokości.

Przez Syberię przebiega chyba najsłynniejsza trasa kolejowa świata, czyli **Kolej Transsyberyjska**, która została wybudowana w latach 1891-1916. Jest najdłuższą linią kolejową na świecie, ma ponad 9000 km, przebiega przez 8 stref czasowych. Swój bieg zaczyna w Moskwie, a kończy we Władywostoku – jej przejechanie zajmuje 6 dni.

KRAJOBRAZ SYBERYJSKIEJ TAJGI

Pireneje są trzecim pod względem wysokości łańcuchem górskim w Europie, a najwyższym ich szczytem jest Pico de Aneto (3404 m. n.p.m.), należący do Hiszpanii. Grzbiet pasma Pirenejów w większości stanowi granicę hiszpańsko-francuską, i na terenie tych dwóch państw (oraz malutkiej Andory) Pireneje leżą. Pireneje powstały w trakcie wypiętrzenia alpejsko-himalajskiego.

Przez południową francuską część Pirenejów przejeżdża kolej **Le Petit Train Jaune de Cerdagne**, czyli po prostu **Mały Żółty Pociąg**. Kolej działa od 1927 r., a więc prawie od 100 lat i przejeżdża 60 km, wyruszając z wysokości 427 m. n.p.m. i wspinając się do stacji Bolquere, położonej na wysokości 1593 m. n.p.m., jednej z najwyższych położonych w Europie. Po drodze znajduje się 19 tuneli i 2 mosty, w tym jeden wiszący. Kolor jego żółto-czerwonych wagonów nawiązuje do barw narodowych południowej części Francji.

KRAJOBRAZ PIRENEJÓW

Lodowce występują na wszystkich kontynentach, a w Europie w górach: Alpach, Pirenejach i Górach Skandynawskich (a także na Islandii). W Alpach największym lodowcem jest lodowiec Aletsch, który znajduje się na liście UNESCO i leży w Alpach Berneńskich, a wokół którego znajdują się takie szczyty, jak Eiger czy Jungfrau.

W okolicie szczytu Jungfrau dojeżdża kolejka **Jungfraubahn**, która jest najwyżej w Europie położoną linią kolejową (jej górna stacja leży na wysokości 3454 m. n.p.m.). Jest to wąskotorowa kolejka zębata. Najdłuższa część trasy przebiega w tunelu wykutym właśnie w masywie gór Eiger, Monch i Jungfrau.

KRAJOBRAZ LODOWCOWY

Sawanna w Afryce to strefa trawiasta, z dwoma porami roku: suchą i deszczową. Rosną tam głównie rośliny trawiaste, a czasem nieliczne drzewa, jak akacje czy baobaby. Sawanny pokrywają ok. 1/3 obszaru Afryki, i są domem dla bardzo wielu zwierząt: słoni, lwów, gepardów, antylop, bawołów, gazel, hien czy strusi.

Ten teren Afryki można poznać podróżując koleją **Madaraka Express** z Nairobi do Mombasy, w Kenii. Trasa biegnie przez dwa parki narodowe: Tsavo West i Tsavo East, dlatego jest ogromna szansa zobaczyć dzikie zwierzęta. Trasę oddano do użytku w 2017 r., a znaczne jej fragmenty – ze względu na duże zróżnicowanie terenu – zbudowano na wiaduktach.

KRAJOBRAZ AFRYKAŃSKIEJ SAWANNY

Andy znajdują się w Ameryce Południowej. Leżą na terenach Wenezueli, Ekwadoru, Chile, Argentyny, Boliwii i Peru. Andy są najdłuższym pasmem górskim na świecie, bo ich długość to ponad 9000 km, od Morza Karaibskiego do Ziemi Ognistej, wzdłuż Oceanu Spokojnego. Trzy najwyższe szczyty Andów to: Aconcagua (najwyższy szczyt Ameryki Południowej), Ojos del Salado i Nevado.

Przez Andy przejeżdża **Kolej Transandyjska**, której trasa zaczyna się w stolicy Peru – Limie. Została zaprojektowana przez polskiego inżyniera Ernesta Malinowskiego i zbudowana w latach 70 XIX w. W najwyższym punkcie osiąga ok. 5000 m. n.p.m. i przez 100 lat była najwyższą położoną koleją na świecie, a obecnie jest na drugim miejscu (za Koleją Tybetańską). Dziś kolej funkcjonuje głównie jako kolej towarowa, jedynie kilka razy w roku organizowane są przejazdy turystyczne.

KRAJOBRAZ ANDÓW

Wodospady Wiktorii uważane są za jeden z siedmiu naturalnych cudów świata, i od 1989 r. wpisane są na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ich dźwięk można usłyszeć z ponad 40 km., a miejscowa ludność nazywa go „dymem, który grzmi”. Wodospady w 1855 r. odkrył szkocki misjonarz i badacz David Livingstone, a ich nazwa pochodzi od imienia panującej w tamtych czasach królowej Wiktorii.

Do wodospadów można się dostać koleją **Pride of Africa**, nazywaną „najbardziej luksusowym pociągiem świata”, który wyjeżdża z Cape Town w RPA, a kończy trasę w Dar Es Salaam w Tanzanii – mijając po drodze np. pustynię w Namibii czy właśnie Wodospady Wiktorii. Cała trasa trwa 15 dni, a pociąg zabiera jedynie 72 pasażerów. W każdym z przedziałów pasażerowie mają do dyspozycji salon, sypialnię oraz łazienkę w stylu wiktoriańskim, z wanną i prysznicem.

KRAJOBRAZ WODOSPADÓW WIKTORII

Wyżyna Tybetańska to teren otoczony górami w Azji Środkowej, w zachodniej części Chin. Jej powierzchnia liczy ok. 2,5 mln. km²., a jej wysokość to średnio 4000-5000 m. n.p.m., i dlatego jest najwyżej położoną wyżyną na Ziemi. Na jego terenie biorą początek takie wielkie rzeki Azji, jak Jangcy, Brahmaputra, Indus czy Mekong.

Przez Tybet przejeżdża **Kolej Tybetańska**, która jest najwyżej położoną koleją na świecie, łączy Xining w środkowych Chinach z Lhasą, stolicą Tybetu. Jej najwyższy punkt wynosi 5072 m. n.p.m., ponad 80% trasy znajduje się na poziomie wyższym niż 4000 m. n.p.m., a czas przejazdu wynosi ponad 21 godzin. Największym problemem podczas jazdy tą trasą jest ryzyko choroby wysokościowej, dlatego na pokładzie pociągu zawsze jedzie lekarz i pielęgniarka, oraz dostępny dla pasażerów jest dodatkowy tlen.

KRAJOBRAZ WYŻYNY TYBETAŃSKIEJ

Sri Lanka to wyspa na Oceanie Indyjskim, która kształtem przypomina łzę, dlatego często nazywa się ją „łzą z policzka Indii”. Uprawia się na niej sporo herbaty, Sri Lanka jest jednym z największych producentów herbaty na świecie (po Indiach, Chinach i Etiopii) – dlatego w jej krajobrazach przeważają pola herbaciane. Jednym z najsłynniejszych pól herbaty jest plantacja Lipton’s Seat. Na Sri Lance oprócz pól herbacianych można zobaczyć też pola ryżowe, góry i lasy bambusowe.

Przez Sri Lanke przejeżdża pociąg **ze stolicy kraju, Colombo do Kandy**, miasta w całości wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Trasa biegnie przez pola ryżowe i herbaciane, bambusowe lasy i góry. Kiedy się nią jedzie, ma się bezpośrednią styczność z przyrodą, bo w każdej chwili można wyciągnąć rękę na zewnątrz, gdzie roślinność rośnie wzdłuż torów.

KRAJOBRAZ PÓL HERBACIANYCH NA SRI LANCE

Północna Afryka to zarówno pustynia (Sahara), jak i góry (Atlas w Maroku). W Maroku na północy występuje krajobraz śródziemnomorski, w środku kraju występują góry Atlas, a na południu – pustynia Sahara. Chcąc przemieścić się z północy kraju na południe (lub odwrotnie), należy przejechać przez góry Atlas – np. przez przełęcz Tischka (która zimą często jest zamknięta z powodu zasypania śniegiem).

Najsłynniejszą linią kolejową w Maroku jest **Al-Boraq**. Obecnie jako pociąg tej kategorii kursuje piętrowy TGV z Tangeru do Casablanki po linii kolei dużych prędkości. Linia ta została oddana do użytku w listopadzie 2018 roku jako pierwsza linia kolei dużych prędkości w Afryce. Linia o długości 186 kilometrów wiedzie z Tanger do Kenitry. Pociągi mogą na niej rozwijać prędkość 320 kilometrów na godzinę.

KRAJOBRAZ PÓŁNOCNEJ AFRYKI W MAROKU

Materiały źródłowe:

Zdjęcia:

<https://images.app.goo.gl/U4vVFssDKphCpHEi6>
<https://images.app.goo.gl/c1PZ5iuEQZfKra2dA>
<https://images.app.goo.gl/1vvGAtBrhQFYgxJT7>
<https://images.app.goo.gl/1aQnjKYQuhYnq5wx9>
<https://images.app.goo.gl/ATYYYYwmB7UT3FgC8>
<https://images.app.goo.gl/wgKaGKMFGxPSDrbE7>
<https://images.app.goo.gl/WJFuFjX6Nc6w5aEm8>
<https://images.app.goo.gl/E6G3kxxcLa5ayk3JA>
<https://images.app.goo.gl/p2MYxZmgS9sY7piX7>
<https://images.app.goo.gl/B2tE3ij3GNqoEk5z7>
<https://images.app.goo.gl/iE2CUtEL6JRKRbGe8>
<https://images.app.goo.gl/VcbYzVtkxAx6wCTEA>
<https://images.app.goo.gl/7Sd4u6cumfCbcG9g8>
<https://images.app.goo.gl/aJwVctHa1ce2saet7>
<https://images.app.goo.gl/NmiTvdLGMUEkLsiPA>
<https://images.app.goo.gl/JQeWjkSc6qExdKFs5>
<https://images.app.goo.gl/e6v9LFm1FPc5bnnD8>
<https://images.app.goo.gl/sjX6xmmM38X93erM8>
<https://images.app.goo.gl/wYBhLtxoJkFYb9v7A>
<https://images.app.goo.gl/FZnh5mNTYxcb1uXBA>
<https://images.app.goo.gl/KBXvJiXVtGD9VC9f6>
<https://images.app.goo.gl/DvCp7mLb5qq7N3NA9>
<https://images.app.goo.gl/1RjLb4bAfe9KtdLA>
<https://images.app.goo.gl/zoxGFbfrC6gMkfjP6>
<https://images.app.goo.gl/bv3P31c4xdiW4T1S9>
<https://images.app.goo.gl/aaKXbSfYehdCVQjLA>

Informacje:

<https://www.exploruj.pl/gora/alpy/>
<https://www.myswitzerland.com/pl/zainteresowania/glacier-express-ekspres-lodowcowy/>
<https://www.bryk.pl/wypracowania/geografia/geografia-spoeczno-ekonomiczna/8407-tajga-syberyjska.html>
<https://www.natgeotv.com/pl/programy/nationalgeographicwild/24-godziny-w-dziczy/wideo/africas-savannah-24-godziny-w-dziczy-sezon-1>
<https://www.myswitzerland.com/pl/cele-podroy/szwajcarskie-alpy-jungfrau-aletsch/>
<https://kolejblog.wordpress.com/category/madaraka-express/>
<https://goryludzie.pl/lokacje/andy>
<https://polonika.pl/polonik-tygodnia/centralna-kolej-transandyjska>
<https://planetescape.pl/miejsce/zimbabwe-wodospady-wiktorii/>
<https://carter.eu/kierunki/afryka/tanzania-i-zanzibar/rovos-rail-duma-afryki>
<https://wojciechpiestrak.pl/kolej-tybetanska/>
<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Tybetanska-Wyzyna;3990360.html>
<https://www.szaloneWalizki.pl/plantacja-liptons-seat-sri-lanka-herbata-vlog/>
<https://www.logo24.pl/Logo24/56,125389,14966420,colombo-kandy-sri-lanka,,9.html?disableRedirects=true>
<http://malewypady.pl/index.php/w-gory/jungfraujoch-koleja-na-lodowiec/>
<https://naukaitechnologie.plportal.pl/?q=artykuly/nauka-przyroda/serbia-bukowe-lasy-nominowane-do-wpisu-na-liste-unesco>
<https://zpe.gov.pl/a/afryka---strefowosc-klimatyczna-roslinna-i-glebowa/DaMi72Fls>
<https://kolejnapodroz.pl/2018/12/16/kolej-maroku-informacje/>
<https://www.krajoznawcy.info.pl/atlas-przelecz-tizi-ntichka-42548>
<http://metro.gazeta.pl/metro/56,133298,10008020,le-petit-train-jaune-de-la-cerdagne-francja,,4.html>

Wikipedia